

6-7

Η τέχνη της αντικαπιταλιστικής κριτικής

Η διεθνής ομαδική έκθεση «Είναι η πολιτική οικονομία, ηλίθιε» έρχεται από τη Νέα Υόρκη στη Θεσσαλονίκη το καλοκαίρι

Η είσοδος του Austrian Cultural Forum στη Νέα Υόρκη που φιλοξενεί την έκθεση αυτό το διάστημα

Μέλη της ομάδας ploκx εισέβαλαν σε τράπεζες της Σεβίλης χορεύοντας... φλαμένκο

Θα τα κάψεις τα λεφτά σου;

Η διεθνής ομαδική έκθεση «Είναι η πολιτική οικονομία, ηλίθιε» έρχεται από τη Νέα Υόρκη στη Θεσσαλονίκη

THE ΧΡΥΣΑΣ NANOY

Τον Ιούνιο του 2010 ο Αμερικανός καλλιτέχνης Ντρεντ Σκοτ περπατούσε στη Γουόλ Στριτ φορώντας ένα πουκάμισο πάνω στο οποίο είχε καρφίτσώσει δεκάδες χαρτονομίσματα. «Υπάρχει κάποιος που έχει χρήματα για να τα κάψει;», ρωτούσε τους περαστικούς, το γέλιο των οποίων πάγωσε όταν ο Σκοτ έβγαλε έναν ανάπτηρα από την τσέπη κι άρχισε να καίει ένα ένα τα χαρτονομίσματα. Κανείς από τους χρηματιστές της Γουόλ Στριτ δεν ανταποκρίθηκε στην πρόσκλησή του. Κανείς δεν είχε διάθεση να δώσει τα δολάρια του για κάψιμο.

Τελικά η Αστυνομία συνέλαβε τον Σκοτ για διατάραξη κοινής ησυχίας, αλλά ολοκληρωμένη η περφόρμανς του καταγράφηκε σε ταινία. Το βίντεο, με τίτλο «Χρήματα για να τα κάψεις», αποτελεί μέρος της διεθνούς ομαδικής έκθεσης «It's the Political Economy, Stupid» («Είναι η πολιτική οικονομία, ηλίθιε»), που αυτόν τον καιρό παρουσιάζεται στη Νέα Υόρκη και πρόκειται

να μεταφερθεί στις αρχές του καλοκαιριού στη Θεσσαλονίκη με πρωτοβουλία του Κέντρου Σύγχρονου Τέχνης του ΚΜΣΤ.

Η έκθεση, που παίρνει τον τίτλο της από τη φράση του υποψήφιου Μπιλ Κλίντον στην καμπάνια του το 1992 «It's the economy, stupid», τροποποιημένη από το Σλοβένο φιλόσοφο Σλαβόι Ζίζεκ, βασίζεται στην ιδέα ότι η οικονομική κρίση που βιώνουμε έχει μετατραπεί σε κρίση της δημοκρατίας. Καλλιτέχνες από όλο τον κόσμο, μέσα από βίντεο, πίνακες, γλυπτά κι εγκαταστάσεις, σχολιάζουν τα 30 τελευταία χρόνια της παγκοσμιοποίησης, των ιδιωτικοποιήσεων, των ελαστικών εργασιακών σχέσεων, των αποκρατικοποιημένων αγορών. Ανάμεσά τους οι Τζούλια Κρίστενσεν, Γεβγκένη Φιέ, Ολγα Κοπένκινα και Αλεξάντρα Λέρμαν, Αλίσια Χερέρο, Ζάνι Μπεγκ και Ολιβερ Ρέσλερ, Ιζα Ρόζε-νιπεργκερ, Ντρεντ Σκοτ, Ολαφουρ Ολαφσον και Λίμπα Κάστρο, καθώς και το Institute for Wishful Thinking. Επιμελητές της είναι ο Ολιβερ Ρέσλερ και ο Γκρέγκορι Σολέτ.

Ειδικά για την Ελλάδα της κρίσης, η έκθεση έχει ένα ιδιαίτερο μήνυμα όπως επισημαίνει στον «ΑτΚ» ο Γκρέγκορι Σολέτ, παραφράζοντας τον Ύμνο της Διεθνούς: «Ξεσποκωθείτε, καλλιτέχνες, απ' το βαθύ σας ύπνο/ της επανάστασης ο κεραυνός χτυπά της λογικής τον τοίχο». Κι αν τις περασμένες δεκαετίες η τέχνη με πολιτικό περιεχόμενο δεν ήταν ακριβώς στο προσκήνιο, σήμερα τα πράγματα φαίνεται να αλλάζουν. «Πιστεύω ότι σε περιόδους κρίσης τα ΜΜΕ και ορισμένοι καλλιτεχνικοί θεσμοί αλλάζουν εστίαση και δίνουν μεγαλύτερη προσοχή στην τέχνη με πολιτικό προσανατολισμό», παρατηρεί ο Ολιβερ Ρέσλερ, πράγμα με το οποίο συμφωνεί και ο Γκρέγκορι Σολέτ: «Μπορεί να υπάρχει πράγματι μία άνθηση της τέχνης που είναι σαφώς αντικαπιταλιστική σήμερα και αυτό που προσπαθήσαμε να κάνουμε είναι να συμπεριλάβουμε τα πιο ξεκάθαρα παραδείγματα αυτής της τάσης στην έκθεσή μας».

Στην εποχή μας η αντικαπιταλιστική κριτική ακούγεται ολοένα και περισσότε-

ρο. Η τέχνη όμως έχει να δώσει κάτι παραπάνω σ' αυτό, λέει ο Γκρέγκορι Σολέτ: «Ίσως ο λόγος που οι σύγχρονοι καλλιτέχνες προσφέρουν μία μοναδική μορφή διαφωνίας είναι διότι η καλλιτεχνική εργασία εκλαμβάνεται συχνά ως μία προνομιακή μορφή εργασίας, που είναι λιγότερο "αποενομένη" από άλλες μορφές παραγωγής, και έτσι ο πολιτικοποιημένος καλλιτέχνης προκαλεί συνειδητά αυτήν την εντύπωση, ότι όχι μόνο κριτικάρει τη Γουόλ Στρίτ -όπως τόσοι άλλοι κάνουν σήμερα- αλλά επίσης θέτει σε αμφισβήτηση την πεποίθηση ότι τα πάντα ανάγονται σε ένα νομισματικό δείκτη. Πράγμα που σημαίνει ότι μία συγκεκριμένη αντίληψη περί της τέχνης μπορεί να αποτελέσει ένα χώρο άρνησης της αγοράς. Περιττό να πούμε βέβαια ότι δεν έχουμε παρατηρήσει μια τεράστια αύξηση του ενδιαφέροντος από συλλέκτες τέχνης ως προς τα έργα που συγκεντρώσαμε στην έκθεσή μας». Σύμφωνα με τον Ο. Ρέσλερ, ένα έργο τέχνης με σαφείς πολιτικές αναφορές πριν από την παγκόσμια οικονομική κρίση φάνταζε συχνά αφελές στο πλαίσιο ενός μουσείου, σήμερα όμως, «δεδομένης της αποτυχίας του καπιταλιστικού συστήματος και της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, ένα τέτοιο έργο αντιμετωπίζεται με μεγαλύτερη σοβαρότητα».

Αν και επισήμως η έκθεση δε συνδέεται με το κίνημα «Occupy Wall Street», τα δύο εγχειρήματα γεννήθηκαν στο ίδιο περιβάλλον και αντανακλούν πολλά κοινά συναισθήματα. «Πρόκειται για δύο πολύ διαφορετικά είδη πολιτιστικής έκφρασης: από τη μια είναι η περιβάλλον μίας αιθουσας τέχνης, από την άλλη ένας δημόσιος χώρος», τονίζει ο Γκρέγκορι Σολέτ. «Το πρώτο αποσκοπεί στο να ενθαρρύνει τον ατομικό προβληματισμό έναντι της ομαδικής δράσης, το δεύτερο σχετίζεται κατά κύριο λόγο με την εμφάνιση ενός συλλογικού οργανισμού. Ακόμα, στο μέτρο που το κίνημα OWS και η έκθεσή μας αντιστέκονται στον πειθαρχικό ρόλο του χρήματος στη ζωή μας, μοιράζονται μια κοινή πολιτική βούληση, ενώ παράλληλα προβάλλουν ένα άμεσο αίτημα, να μεταμορφωθούν η παθητική θέαση και η απάθεια σε συμμετοχή, ακόμη και σε αντιπαράθεση».

Με Λένιν και φλαμένκο

Μία από τις πιο πρωτότυπες συμμετοχές στην έκθεση είναι αυτή του ισπανικού γκρουπ floex8. Τα μέλη της ομάδας, ένα είδος «ανταρτών της τέχνης», εισέβαλαν πριν από μερικούς μήνες απροειδοποίητα μέσα σε τράπεζες της Σεβίλης και χόρεψαν φλαμένκο, τραγούδισαν, φώναξαν συνθήματα διαμαρτυρίας κατά του χρηματοπιστωτικού συστήματος, Εαφνιάζοντας και ενίοτε εξαγριώνοντας τους τραπεζοϋπαλλήλους. Στην έκθεση παρουσιάζουν το βίντεο «Body versus capital» με αποσπάσματα από τις περφόρμανς τους αυτές μέσα στις τράπεζες.

Οι Γεβγκένη Φιέ, Ολγα Κοπένκινα και Αλεξάντρα Λέρμαν βιντεοσκοπούν μία σειρά συνεντεύξεων με μάντζερ μεγάλων εταιριών και στελέχη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, ενώ παράλληλα καταγράφουν καθηγητές οικονομικών που συμμετέχουν σε συζήτηση σχετικά με τον Βλαντιμίρ Λένιν και τις ιδέες του για τον καπιταλισμό. Η Τζούλια Κρίστενσεν παρουσιάζει ένα slide show με εικόνες από παλιά σουπερ μάρκετ της Αμερικής που ερήμωσαν και στη συνέχεια μετατράπηκαν σε κλινικές και λαϊκές αγορές.

Στο έργο της «Espiral - Χορός του θανάτου σε 6 σκηνές», η Αυστριακή Ιζα Ρόζενμπεργκερ παίρνει ένα πολιτικό μπαλέτο της εποχής της Βαϊμάρης και το μεταφέρει στο σήμερα ανατακλώντας τις συνθήκες της κρίσης. Οι Ζάνι Μπεγκ και Ολιβερ Ρέσλερ επιλέγουν τη γλώσσα του κόμικς για να εξερευνήσουν πώς οι κυβερνήσεις των ΗΠΑ και ευρωπαϊκών χωρών, όπως η Ιρλανδία, κατάφεραν να μετατρέψουν μία τραπεζική κρίση σε δημοσιονομική κρίση.

Πριν τον συλλάβει η Αστυνομία, ο Ντρεντ Σκοτ, ο καλλιτέχνης της Γουόλ Στρίτ, πρόλαβε να κάψει 250 δολάρια.

Καλλιτέχνες απ' όλο τον κόσμο σχολιάζουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα και ασκούν αντικαπιταλιστική κριτική

«Η συζήτηση για το χρήμα γίνεται πλέον παντού, από τα κουρέια ως τα μουσικά βιντεοκλίπ, ως τα υποδομημάτια μας. Έχει γίνει εμμονή. Ζούμε σ' έναν κόσμο όπου κάποιος έχουν λεφτά για κάψιμο και οι περισσότεροι άλλοι καίγονται από αυτές τις φλόγες. Τα στελέχη της Γουόλ Στρίτ κερδίζουν εξαψήφια και επταψήφια εισοδήματα, ενώ σχεδόν ο μισός πληθυσμός του πλανήτη πασχίζει να επιβιώσει με λιγότερα από δύο δολάρια την ημέρα», παρατηρεί ο Αμερικανός καλλιτέχνης.

Η έκθεση «Είναι η πολιτική οικονομία, λήθε» θα φιλοξενηθεί στο Κέντρο Σύγχρονος Τέχνης Θεσσαλονίκης (Αποθήκη Β1, Λιμάνι) από τις 20 Ιουνίου έως τις 10 Αυγούστου. Αυτό το διάστημα παρουσιάζεται στο Austrian Cultural Forum στη Νέα Υόρκη, όπου θα παραμείνει έως τις 22 Απριλίου. Μετά το Κέντρο Σύγχρονος Τέχνης Θεσσαλονίκης, θα φιλοξενηθεί την άνοιξη του 2013 στο Porri Art Museum, στη Φινλανδία. «Είναι μια έκθεση που θα συνεχίσει να ταξιδεύει και θα εμπλουτίζεται διαρκώς με νέα έργα», υπόσχεται ο Ολιβερ Ρέσλερ.

«Ποια θέση έχει ο Λένιν στο τραπεζικό σύστημα», αναρωτούνται οι Γεβγκένη Φιέ, Ολγα Κοπένκινα και Αλεξάντρα Λέρμαν

Μετα-φορντικές παραλλαγές από το Institute for Wishful Thinking